

Jona

Stori Jona yw un o'r straeon mwyaf poblogaidd yn yr Hen Destament. Galwodd Duw Jona i fynd i broffwydo i Ninefe (prifddinas Asyria) a galw arnynt i edifarhau. Roedd Jona yn anfodlon iawn ac fe ddihangodd i'r cyfeiriad arall. Fe achosodd Duw i storm godi ar y môr ac yn y diwedd fe wnaeth Jona gydnabod fod yn rhaid ei daflu dros ochr y llong. Caniataodd hyn i'r storm dawelu ac fe lyncwyd Jona gan bysgodyn mawr. Ym mol y pysgodyn, gweddiodd Jona ar Dduw am help. Fe chwydodd y pysgodyn Jona, ac aeth ymlaen i Ninefe ble galwodd ar y bobl i edifarhau. Maent yn edifarhau ac roedd Jona wedi ei dramgwyddo gan Dduw. Y tu allan i'r ddinas, eisteddodd i lawr a disgwyl i Dduw ddial ar y ddinas. Ni ddigwyddodd hyn am eu bod wedi edifarhau. Roedd Jona'n flin ac fe brotestiodd wrth Dduw. Achosodd Duw i blanhigyn dyfu a'i gysgodi rhag yr haul, ac yna fe laddodd y planhigyn. Roedd Jona wedi ypsetio unwaith eto. Mae'r llyfr yn gorffen gyda chwestiwn oddi wrth Dduw i Jona yn holi a oedd ef yn iawn i fod yn drugarog ai peidio.

Pa mor hir wnaiff o gymryd?

Amser darllen: 8 munud
Yn brin o amser? Darllenwch yn unig 1.1-4; 3.4-4.11

Dosbarth

Proffwydoliaeth (fymryn yn wahanol)

Unrhyw beth anodd?

Yr elfen anodd ynglŷn â'r llyfr hwn yw sut i'w ddarllen. Mae iddo wahanol nodweddion sy'n teimlo fel 'chwedl tylwyth teg' fel: storm wyrthiol; pysgodyn digon mawr i lyncu rhywun ond i'w gadw'n fyw; gwartheg sy'n edifarhau gyda sachliain a lludw; planhigyn lledrithiol sy'n tyfu a marw mewn noson. Ar yr un pryd mae gan y stori lawer o elfennau sy'n swnio'n wir, yn arbennig amharodrydd Jona i wneud yr hyn mae Duw yn ei ofyn a'i ddieter am nad oedd Duw wedi difetha pobl Ninefe.

Dyfyniadau i ysbrydoli

Atebodd yntau hwy, "Hebrëwr wyf fi, ac yr wyf yn ofni'r Arglwydd, Duw'r nefoedd a wnaeth y môr a'r sychdir."
(Jona 1.9)

⁵Caeodd y dyfroedd amdanaf, a'r dyfnder o'm cwmpas; clymodd y gwymon am fy mhen wrth wreiddiau'r mynyddoedd; ⁶euthum i lawr i'r wlad y caeodd ei bolltau arnaf am byth. Eto, dygaist fy mywyd i fyny o'r pwll, O Arglwydd fy Nuw.
(Jona 2.5-6)

¹⁰Dyweddodd Duw, "Yr wyt ti'n tosturio wrth blanhigyn na fuost yn llafurio gydag ef nac yn ei dyfu; mewn noson y daeth ac mewn noson y darfu. ¹¹Oni thosturiaf finnau wrth Ninefe, y ddinas fawr, lle mae mwy na chant ac ugain o filoedd o bobl sydd heb wybod y gwahaniaeth rhwng y llaw chwith a'r llaw dde, heb sôn am lu o anifeiliaid?"
(Jona 4.10-11)

Ynglŷn â'r Awdur

Does neb yn gwybod.

Beth wyddom ni amdano?

Dim.

Ynglŷn â'r cyfnod

Y broblem yw na all neb hyd yn oed gytuno pryd yr ysgrifennwyd Jona. Mae rhai yn credu ei fod yn gynnar (tua'r wythfed ganrif Cyn Crist); eraill yn llawer diweddarach (yn y bumed ganrif Cyn Crist), felly wedi dychwelyd o'r gaethglud. Os yw'r dyddiad hwyr yn y bumed ganrif yn gywir (efallai nad yw'n gywir) y broblem ychwanegol yw bod Ninefe wedi ei dinistrio yn y seithfed ganrif Cyn Crist, mewn geiriau eraill, ddwy ganrif ynghynt. Byddai hyn yn ychwanegu tro arall i'r stori.

Beth oedd pobl yn ei deimlo?

Anodd dweud gan ei fod yn anodd penderfynu pryd y gosodwyd y llyfr neu ei ysgrifennu.

Cadwch lygad am...

Beth ddwedodd Duw wrth Jona am ei ddweud a beth ddwedodd Jona mewn gwirionedd. Sawl eiliad o gomedi sy'n y llyfr.

Y cwestiynau dwfn am drugaredd a maddeuant o dan y stori ddifyr.

Sut cafodd ei strwythuro?

1.1-17	Galwad Jona ac yntau'n dianc
2.1-10	Gweddi Jona o fol y pysgodyn
3.1-10	Neges amharod Jona am edifeirwch
4.1-11	Gwersi Jona am ddaioni Duw

Pa fath o Lyfr ydy o?

Proffwydoliaeth gyda thro yn ei gynffon. Mae hon yn stori am broffwyd (ychydig yn debyg i'r hyn a geir yn 1 a 2 Brenhinoedd). Y tro yw bod Jona yn broffwyd echrydus – amharod, pwdlyd ac yn hawdd ei dramgwyddo. Mewn gwrthgyferbyniad mae'r bobl y mae'n cysylltu â nhw (does yr un ohonyn nhw'n Israeliaid) yn ymddwyn yn ddi-fai, o'r morwyr ar y llong i Tarsis, i'r gwartheg yn Ninefe. O'r herwydd mae'n codi nifer o gwestiynau i ni eu hystyried.

Beth allai hyn ei olygu i mi?

Un o themâu Jona yw beth sy'n digwydd pan fyddwn yn anghytuno â Duw, yn arbennig y Duw sy'n drugarog ac nid ydym eisiau iddo fod felly. Ystyriwch pwy fydddech chi'n cael yn anodd i Dduw beidio â maddau iddo/iddi.

Cwestiynau grŵp trafod

- Oedd yna unrhyw rannau o'r llyfr roeddech chi'n arbennig o hoff ohono neu wnaeth eich ysbrydoli?
- Oedd yna unrhyw rannau o'r llyfr nad oeddech yn ei hoffi neu oedd yn eich poeni?
- Beth oeddech *chi'n* ei gredu roedd y llyfr yn ei drafod?
- Mae Jona'n ymddangos yn bwdlyd o'r dechrau i'r diwedd. Ceisiwch ei amddiffyn a gweld os gwnewch chi lwyddo.
- Mae meddwl am siarad gyda phobl Ninefe - heb sôn am faddau iddyn nhw - mae'n amlwg yn troi stumog Jona. Am bwy fydddech chi'n teimlo'n debyg pe bai Duw yn gofyn i chi fynd atyn nhw gyda neges?
- Mae gwir galon neges Jona ym mhennod 4 a'r sgwrs rhwng Duw a Jona am drugaredd Duw. Mae'r llyfr cyfan yn gorffen gyda chwestiwn. Ydych chi'n dychmygu fod Jona wedi cytuno â Duw ai peidio ar y diwedd?
- Wnaethoch chi ddarllen unrhyw beth yn y llyfr wnaeth eich cyffwrdd, ehangu eich ffydd neu wneud i chi feddwl yn ddyfnach am eich bywyd a sut rydych yn ei fyw?

Gallwch drydar lluniau, storïau neu gwestiynau o'ch clwb llyfrau gan ddefnyddio'r hashnod [#clwblyfrauibeibl](#) a tag [@cymybeibl](#).

Dod â'r Beibl yn **fyw**

B Cymdeithas
y Beibl